

РОЗДІЛ 8. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

ПРОТИДІЯ ФІНАНСУВАННЯ ТЕРОРИЗМУ:
ПРАВОВИЙ ТА ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТИCOUNTERING THE FINANCING OF TERRORISM:
LEGAL AND ECONOMIC ASPECTS

У статті розглянуто правову ситуацію щодо доцільності найскорішого рішення визнання країн, які чинять збройну агресію, країнами-терористами. Викреслено позитивні аспекти та питання які слід опрацювати у вітчизняній судовій практиці стосовно звернення осіб до судових інституцій із цивільними та господарськими позовами до Російської Федерації щодо відшкодування завданих матеріальних та моральних збитків. Проаналізовано актуальні шляхи та пропозиції щодо збільшення відповідальності Російської Федерації за вторгнення в Україну та масштабну збройну агресію Російської Федерації на демократичну Україну з метою захисту своєї територіальної цілісності та національного суверенітету. Наведено пропозиції застосування економічних та правових важелів впливу щодо припинення фінансово-економічних джерел спонсорування військової агресії проти України.

Ключові слова: збройна агресія, тероризм, санкції, воєнний стан, заморожені активи, фінансові операції, фінансовий моніторинг, FATF.

The article analyzes the legal situation regarding the expediency of an early decision to recognize countries that commit armed aggression as terrorist countries. The author outlines the positive aspects and issues that should be worked out in the domestic judicial practice regarding the appeal of persons to judicial institutions with civil and commercial claims against the Russian Federation for compensation for material and moral damages. The article analyzes the current ways and proposals to increase the responsibility of the Russian Federation for the invasion of Ukraine and the large-scale armed aggression of the Russian Federation against democratic Ukraine in order to protect its territorial integrity and national sovereignty. As a result, the authors emphasize that in order to stop the armed aggression of the Russian Federation, the EU Member States need to develop a legal framework for defining states as sponsors of terrorism and states using the means of terrorism, which will entail a number of significant restrictive measures against these countries and will have profound restrictive consequences for the EU's relations with these countries. In this work, the authors outline a number of issues related to the resolution of the judicial immunity of the Russian Federation in the context of the risks of further enforcement of such court decisions. The authors argue that the existing system of regulation of state immunity is not homogeneous in the world, and it is not designed for the situations taking place in Ukraine in connection with the invasion of the Russian Federation, and this raises a number of fundamental questions regarding the application of the concept of immunity to the latter. In addition, to address the issue of regulating relations with countries that show aggression, or rather with countries that act as a terrorist country or a country that finances terrorism, the author cites the experience of the developed algorithms of the United States and Canada as an example. The paper also focuses on the need to develop a procedure for the transfer of frozen Russian assets to Ukraine, since Ukraine needs the seized Russian assets today, primarily for the purchase of necessary weapons to destroy the manifestations of the armed aggression of the Russian Federation, to support Ukrainian forces on the ground, and subsequently to finance large-scale reconstruction of Ukraine. In general, the article presents proposals for the use of economic and legal levers of influence to stop the financial and economic sources of sponsoring military aggression against Ukraine.

Key words: armed aggression, terrorism, sanctions, martial law, frozen assets, financial transactions, financial monitoring, FATF.

УДК 336.7:346.6 (477)

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.85-28>

Бабкова Т.В.

к.ю.н., доцент кафедри теорії права та конституціоналізму,
Західноукраїнський національний
університет

Васильчишин О.Б.

д.е.н., професор кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнського національного
університету

Babkova Tetiana

West Ukrainian National University

Vasylychshyn Oleksandra

West Ukrainian National University

Постановка проблеми. Після того як Сполучені Штати Америки (США) та Європейський Союз (ЄС) у грудні 2023 року не змогли ухвалити рішення про виділення Україні понад 100 мільярдів доларів допомоги, серед потенційних рішень допомоги нашій країні, на території якої здійснюється збройна агресія країни-терориста Російської Федерації (РФ) є конфіскація російських активів, заморожених західними країнами.

Рішення про вилучення цих активів зміцнило б український моральний дух і фінансове становище держави, проте політики по обидва боки Атлантики проявляють стриманість у цьому питанні, що несе наростаючі матеріальні збитки, людські втрати, знищення культурних та національних цін-

ностей для України та призводить до затягування вирішення питання припинення збройної агресії РФ на території незалежної, суверенної держави.

На сьогоднішній день США побоюються, що такий прецедент може злякати інші країни від розміщення своїх коштів у Федеральному резервному банку Нью-Йорка [1]. А тому, стурбованість тим, що уряди інших країн почнуть боятися зберігати свої кошти в США, остерігаючись можливих конфіскацій у майбутньому, випускає з уваги низку ключових моментів безпеки не тільки України, а й світової спільноти, тобто цивілізованому світу в цілому.

Проте, вилучення заморожених російських активів жодним чином не вплине на активи інших

країн і не відіб'ється на інтересах урядів, котрі не планують розпочинати масштабні війни. Більше того, відмовляючись конфіскувати російські кошти, західні країни сигналізують, що режими, які ведуть жорстокі агресивні війни, можуть порушувати міжнародне право і водночас отримувати від цього вигоду, уникаючи покарання за свої вчинки. Тобто, конфіскація активів, що матиме на меті не допустити порушення міжнародного права недобросовісними країнами, може послужити миротворчим заходом.

Тому питання протидії збройної агресії РФ на території України є актуальним та потребує скорішого вирішення за допомогою дослідження дієвих правових та економічних шляхів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання протидії фінансуванню тероризму у правовому аспекті висвітлювалось у працях таких українських науковців як Киреєвої І., Денисова А. [2], де авторами виокремлюються поняття правових основ протидії фінансовому тероризму; Конєва О., Ніколаєва О. [3], у працях яких визначено поняття, сутність та характеристика рис, притаманних міжнародному тероризму, визначено коло міжнародних нормативно-правових актів, якими закріплюються основні напрями міжнародного співробітництва у сфері боротьби з міжнародним тероризмом. Сутність та особливості правового механізму правового регулювання протидії тероризму у дисертаційних дослідженнях вивчав Трофімцов В. [4].

В економічному аспекті протидію фінансуванню тероризму досліджували такі науковці як Грабчук І., Вакун О., Соловійов Б. [5], які у своїх працях визначали підходи до трактування поняття фінансування тероризму та розкриття особливостей його трактування з фінансової точки зору. Через призму забезпечення національної безпеки методи боротьби із фінансуванням тероризму досліджували такі вчені, як Титор В., Кекіш І., Васильчишин О. [6; 7]. Проте, поки триває збройна агресія РФ світова спільнота у свою чергу приймає ряд важливих рішень та вчиняє низку дій, як правових так і економічних, щодо знищення такого нецивілізованого явища, тому дослідження питання протидії фінансуванню тероризму потребує актуальних досліджень та пропозицій із врахуванням нових змін та викликів.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження дієвих правових та економічних шляхів протидії збройної агресії РФ та встановлення у вітчизняному законодавстві норм, спрямованих на запобігання існуванню джерел фінансування РФ, країн-співучасників агресії РФ та військових формувань, що причетні до: збройної агресії, руйнуванню української економіки, соціальної інфраструктури, знищення українських міст та селищ.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Європарламент у листопаді 2022 року підтримав резолюцію про визнання Росії державою-спонсором тероризму. Тобто Європарламент визнав, що Росія здійснювала невибіркові атаки на житлові райони та цивільну інфраструктуру в Україні, в результаті чого загинули тисячі людей, а на окупованих територіях агресор проводить страти без суду і слідства, здійснює викрадення людей, чинить сексуальне насильство, катування та інші звірства. Автори проекту також підрахували, що Росія порушує принципи Статуту ООН, спричинила гуманітарну кризу в Маріуполі та зруйнувала 95% міста, перебиває доступ українців до газу, електроенергії, води та інтернету, а також до основних товарів і послуг [8].

При цьому, у тексті резолюції [9] Європарламент наголошує, що цілеспрямовані напади та звірства, здійснювані Російською Федерацією проти цивільного населення України, руйнування цивільної інфраструктури та інші серйозні порушення прав людини та міжнародного гуманітарного права становлять акти терору проти українського населення та є воєнними злочинами. У своїй позиції до вище зазначеного законодавчий орган Європейського Союзу висловлює своє беззастережне обурення і засуджує ці напади і звірства та інші акти, які Росія вчиняє для досягнення своїх деструктивних політичних цілей в Україні та на території інших країн, як наслідок визнає Росію державою-спонсором тероризму та державою, яка використовує засоби тероризму.

Також один з найбільш потужних законодавчих органів у світ закликає Раду ЄС включити так звану «групу Вагнера» та інші мілітаризовані угруповання, що фінансуються Росією, до переліку осіб, груп та установ, що залучені до терористичної діяльності і на яких поширюються відповідні санкції ЄС, а держави-члени ЄС закликає розробити правову базу для визначення держав як спонсорів тероризму та держав, які використовують засоби тероризму, що спричинить низку суттєвих обмежувальних заходів проти цих країн, що матиме глибокі обмежувальні наслідки для відносин ЄС з цими країнами. Також Європарламент закликає Раду ЄС згодом розглянути питання про внесення Російської Федерації до такого списку держав-спонсорів тероризму на рівні ЄС, а партнерів ЄС підтримати та вжити аналогічні заходи щодо держави-агресора.

Слід зазначити, що такі заклики Європарламенту, як законодавчого органу до Ради ЄС та до держав-членів ЄС є вкрай необхідними та нагальними, оскільки у Євросоюзі немає правової бази для визнання третьої країни державою, яка підтримує тероризму, також відсутні законодавчі документи, які б регламентували санкції щодо держави-спонсора тероризму або містили алго-

ритм взаємодії з такими країнами. Тому Європарламент фактично закликав Єврокомісію і країни-члени розробити правову основу для визначення держав – спонсорів тероризму та держав, які використовують засоби тероризму.

Юридичний результат даного звернення Європарламенту полягає у тому, що від Єврокомісії та Європейської Ради вимагається підготувати нові юридичні документи, які створили б законодавчий алгоритм дій щодо застосування жорстких вторинних санкцій до держав, які визнаються спонсором тероризму, що дозволить нейтралізувати імунитет з державного майна таких країн і як наслідок дозволить у законний спосіб заморожені активи Центрального банку Росії повністю забрати й віддати для фінансування відновлення України.

У такому випадку, офіційний статус держави – спонсора тероризму спричинить низку нових санкцій для РФ й матиме значні обмежувальні наслідки у відносинах з ЄС, а за наявності правових норм у законодавстві ЄС та країн-членів, з'явиться можливість запобігти РФ і третім країнам, які допомагають Росії обходити санкції, та підстави включити їх до списку країн, що становлять загрозу для ЄС, та таких, що не спроможні протидіяти відмиванню грошей та тероризму, а тому автоматично підпадають під моніторинг Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей FATF.

Слід відмітити, що 24 листопада 2022 року Парламент Нідерландів визнав Росію державою-спонсором тероризму через військові дії в Україні. В той же час, слід зазначити, що це рішення носить більш політичний характер, тому що нідерландське законодавство не передбачає жодних наслідків для тих, кого оголосили спонсором тероризму. Наразі рішення щодо визнання РФ спонсором тероризму ухвалили також парламенти Литви, Латвії, Естонії, Польщі, Чехії, Словаччини, а також такі організації, як Парламентська асамблея НАТО, Асамблея ОБСЄ визнали Росію державою-спонсором тероризму й відповідно ПВК "Вагнер" – терористичною організацією.

На нашу думку, на сьогодні Україні для вирішення питання щодо врегулювання відносин із країнами які проявляють агресію, а точніше із країнами що вчиняють дії як країна-терорист чи країна, що фінансує тероризм заслуговує на увагу досвід розроблених алгоритмів США та Канади завдяки їх ефективності, реальності та дієвості. Зокрема, у США діє спеціальна процедура та наявний список держав, які підтримують акти міжнародного тероризму. На сьогоднішній день у цей список внесені чотири країни, а саме: Північна Корея, Сирія, Іран та Куба (до даних країн застосовуються обмеження щодо: економічної допомоги; заборона на продаж зброї; контроль за експортом товарів подвійного призначення та економічні санкції).

Слід зауважити, що у травні 2022 року у Сенаті США зареєстровано резолюцію зі зверненням до Держдепартаменту щодо визнання Росії державою – спонсором тероризму. Міжнародна робоча група з питань санкцій проти РФ (створена після початку збройної агресії Росії) розробила документ під назвою «Справа про визнання Російської Федерації державою – спонсором тероризму», в якому описується суть та особливості передбаченого американським законодавством статусу «країна – спонсор тероризму» (State Sponsor of Terrorism, SST), обґрунтовується необхідність внесення Росії до списку країн зі статусом SST, а також у даному документі здійснено оцінку наслідків офіційного визнання Росії державою – спонсором тероризму як для країни-агресора Росії та і для провідних країн світу США, Канади тощо. Визнання останніми країну Росію державою – спонсором тероризму сприятиме внесення даної країни-агресора до списку FATF.

Слід зауважити, що визнання такого статусу Росії спростило б для США процедуру введення вторинних санкцій на третіх осіб, які здійснюють фінансові операції з російською державою та суб'єктами приватного сектору, а також процедуру накладення фінансових й торговельних санкцій на будь-яку державу, яка продовжить співпрацювати з РФ. Також, надання статусу Росії держави – спонсора тероризму, значно підвищить рівень контролю з боку міжнародних контрагентів за багатьма російськими юридичними та фізичними особами приватного сектору.

Зважаючи на те, що з 23 червня 2022 року Україна отримала статус кандидата на вступ до Європейського Союзу саме наша Україна несе безпосередній тягар наслідків протиправної агресії РФ та країн, що є співучасниками такої агресії. Тому, актуальним питанням сьогодення залишається необхідність закріплення саме в українському законодавстві норм, спрямованих на запобігання існування джерел фінансування РФ, країн-співучасників агресії РФ та військових формувань, що причетні до збройної агресії, руйнуванню української економіки, соціальної інфраструктури, знищення українських міст та селищ.

Підтвердження можливості стягнення з РФ шкоди, завданої їй незаконною окупацією, є низка прецедентів, а саме, перш за все, зазначимо позицію Верховного суду Франції у справі за позовом українського "Ощадбанку" [10] та рішення, ухвалене 22 січня 2024 року на засіданні Ради ЄС про передачу Україні всіх доходів від заморожених активів РФ в ЄС [11]. У зазначеному рішенні очільники МЗС країн Євросоюзу узгодили процедуру запровадження податку на непередбачений прибуток від заморожених російських активів.

Також аналогічна практика формується наразі й вітчизняними судами. На сьогоднішній день

зростає кількість надходження до судових органів України цивільних та господарських позовів до РФ щодо відшкодування завданих матеріальних та моральних збитків. Національна судова система вже сформувала стабільну практику задоволення таких позовів у разі доведеності самого факту заподіяння шкоди та його розміру, спираючись на відповідні міжнародні джерела права щодо подолання державного імунітету РФ. Зокрема, правові висновки щодо застосування відповідних норм права, ч. 4 ст. 263 ЦПК України [12], були висловлені у відповідних постановках касаційних судів: Постанова ККС ВС від 08 червня 2022 року у справі № 490/9551/19 (провадження № 61-19853св21) [13]; від 18 травня 2022 року у справі № 760/17232/20-ц, провадження № 61-15925св21) [14]; від 14 квітня 2022 року у справі № 308/9708/19 (провадження № 61-18782св21) [15]; Постанова ВП ВС від 12.05.2022 у справі № 635/6172/17 (за позовом потерпілої особи до держави Україна) [16].

Проте виникає низка питань щодо вирішення судового імунітету РФ щодо в контексті ризиків подальшого виконання подібних судових рішень. Адже наявна система регулювання державного імунітету не є однорідною у світі, також вона не розрахована для ситуацій, що відбуваються в Україні у зв'язку із вторгненням РФ, а це викликає цілу низку принципових питань щодо застосування концепції імунітету до останньої.

Зокрема питання судового імунітету РФ актуальне у будь-якій державі, до суду якої буде подано позов проти РФ, де будуть запитуватися забезпечувальні заходи та виконуватися судові рішення. Ця ситуація є неминучою, враховуючи колосальні обсяги завданої шкоди та кола постраждалих, в сукупності з наступними обставинами:

- відсутність в межах юрисдикції України значних активів РФ, співмірних розміру завданої шкоди, на які в подальшому можна звернути стягнення, а до цього застосувати забезпечувальні заходи (при цьому частина з них вже націоналізована);

- необхідність виконання, в силу зазначених причин, рішень українських судів в інших державах, на території яких знаходиться майно РФ та її резидентів.

В кожній такій державі перед судом в процесі визнання та отримання дозволу на виконання рішення суду України проти РФ постане питання імунітету РФ від виконання. Як вони будуть вирішуватися, – на користь РФ чи ні, – зараз прогнозувати дуже складно. Більше того, рішення на користь стягувача в суді однієї держави не гарантує дотримання такого ж підходу судами інших держав і навпаки. Необхідність змін міжнародного права та чітке закріплення нормою міжнародного права правила про обмеження судового імунітету держави потрібне саме для реалізації права постраждалих осіб на судовий захист.

Інше питання законодавчого запобігання стосується самого факту співпраці українських суб'єктів господарювання з державою-агресором, що є певним способом фінансування війни. Отже, держава повинна сприяти обмеженню та навіть припиненню будь-якої взаємодії між українськими бізнесом та суб'єктами господарювання з Російської Федерації та Республіки Білорусь.

З метою адаптації законодавства України як кандидата у члени ЄС до окремих стандартів FATF 04.11.2022 року Верховною Радою України було прийнято Закон України № 2736-IX «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» щодо захисту фінансової системи України від дій держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства до окремих стандартів FATF і вимог Директиви ЄС 2018/843». Відповідно до положень вказаного законодавчого акту встановлено наступні обмеження у сфері господарювання [17]:

- недопущення до керівництва та управління суб'єктами первинного фінансового моніторингу осіб, які є громадянами Росії та/або Білорусі;

- розширення переліку високоризикових клієнтів суб'єктів первинного фінансового моніторингу громадянами та юридичними особами, які є резидентами держави, що здійснює збройну агресію проти України (крім громадян Росії та/або Білорусі, яким надано статус учасника бойових дій після 14.04.2014 року);

- встановлення обов'язку для суб'єктів первинного фінансового моніторингу звітувати в Держфінмоніторинг про порогові операції (400 тисяч гривень і більше) із суб'єктами, пов'язаними з Росією та/або Білоруссю.

Слід зауважити, що реалізація норм Закону № 2736 сприятиме виявленню та зупиненню фінансових операцій пов'язаних з державами, які здійснюють збройну агресію проти України, а також покращить відповідність національного законодавства міжнародним стандартам у сфері запобігання та протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму.

В той же час залишилася не змінною редакція статті 209-1 КК України за умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, якою встановлено достатньо не значну відповідальність у вигляді штрафу від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років за умисне неподання,

несвоєчасне подання або подання недостовірної інформації про фінансові операції, що відповідно до закону підлягають фінансовому моніторингу, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Висновки з проведеного дослідження. Для припинення збройної агресії РФ державам-членам ЄС необхідно розробити правову базу для визначення держав як спонсорів тероризму та держав, які використовують засоби тероризму, що спричинить низку суттєвих обмежувальних заходів проти цих країн й матиме глибокі обмежувальні наслідки для відносин ЄС з цими країнами.

Офіційний статус держави – спонсора тероризму спричинить низку нових санкцій для РФ й матиме значні обмежувальні наслідки у відносинах з ЄС, а за наявності правових норм у законодавстві ЄС та країн-членів, з'явиться можливість запобігти РФ і третім країнам, які допомагають Росії обходити санкції, та підстави включити їх до списку країн, що становлять загрозу для ЄС, та таких, що не спроможні протидіяти відмиванню грошей та тероризму, а тому автоматично підпадуть під моніторинг Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей FATF.

На сьогодні необхідно розробити процедуру передачі заморожених російських активів Україні, адже заарештовані російські активи вкрай необхідні Україні вже сьогодні й перш за все на закупівлю необхідної зброї для знищення проявів збройної агресії РФ, для підтримки українських сил на місцях, а згодом й на фінансування масштабних робіт із відновлення України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Косенко Е. Конфіскація заморожених активів Росії – правильний крок. Світ здатен на більше URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/9/708534/> (дата звернення: 08.02.2024).
2. Киреєва І., Денисов А. Правові основи протидії фінансовому тероризму. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/99feb942-94cd-4260-88fc-36490e584df/content> (дата звернення: 08.02.2024).
3. Конев О., Ніколаєв О. Протидія міжнародному тероризму: нормативно-правовий аспект. *Південно-український правничий часопис*. 2017. № 2. С. 6–8.
4. Трофімцов В. Адміністративно-правовий механізм протидії тероризму в Україні. *Наукові праці НУ ОЮА*. 2015. № 4. С. 404–409.
5. Грабчук І., Вакун О., Соловйов Б. Фінансування тероризму: фінансово-правовий погляд. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 2. С. 51–55.
6. Васильчишин О. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки банківської системи України

в умовах політико-економічних дисбалансів. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Випуск 7. С. 215–219.

7. Васильчишин О., Титор В., Кекіш І. Національна безпека держави: особливості забезпечення у режимі воєнного стану. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 4. С. 289–297.

8. Європарламент визнав Росію державою-спонсором тероризму. Що це значить. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63730807> (дата звернення: 08.02.2024).

9. Представництво Європейського Союзу в Україні. URL: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232 (дата звернення: 08.02.2024).

10. Інформаційне агенство Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/876948.html> (дата звернення: 08.02.2024).

11. Інформаційне агенство Уніан. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/u-yes-zrobili-krok-do-zaprovadzhennya-podatku-na-zamorozheni-aktivi-rf-bloomberg-12520896.html> (дата звернення: 08.02.2024).

12. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 08.02.2024).

13. Постанова КЦС ВС від 08 червня 2022 року у справі № 490/9551/19 (провадження № 61-19853св21). URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104728451&red=1000033befff1ce83f765c42af4eddc59faa6c&d=5> (дата звернення: 08.02.2024).

14. Постанова КЦС ВС від 18 травня 2022 року у справі № 760/17232/20-ц, провадження № 61-15925 св 21). URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/104635312?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03 (дата звернення: 08.02.2024).

15. Постанова КЦС ВС від 14 квітня 2022 року у справі № 308/9708/19 (провадження № 61-18782св21). URL: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104086064&red=100003eeb1679d17f8700ac5d2b26fdc36cbbf&d=5> (дата звернення: 08.02.2024).

16. Постанова ВП ВС від 12.05.2022 у справі № 635/6172/17 (за позовом потерпілої особи до держави Україна). URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/104728593?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03 (дата звернення: 08.02.2024).

17. Закон України № 2736-IX «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» щодо захисту фінансової системи України від дій держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства до окремих стандартів FATF і вимог Директиви ЄС 2018/843». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-20#Text> (дата звернення: 08.02.2024).

REFERENCES:

1. Kosenko E. (2024) Konfiskatsiia zamorozhenykh aktyviv Rosii – pravylnyi krok. Svit zdaten na

bilshe [Confiscation of Russia's frozen assets is the right step. The world is capable of more]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/9/708534/> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

2. Kyreieva I., Denysov A. (2021) Pravovi osnovy protydiv finansovomu terorizmu [Legal Framework for Countering Financial Terrorism]. Available at: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/99feb942-94cd-4260-88fc-e36490e584df/content> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

3. Koniev O., Nikolaiev O. (2017) Protydiia mizhnarodnomu terorizmu: normatyvno-pravovy aspekt [Countering International Terrorism: Legal and Regulatory Aspects]. *Pivdenoukrajinskyi pravnychi chasopys*. Vol. 2, pp. 6–8. (in Ukrainian)

4. Trofimtsov V. (2015) Administratyvno-pravovy mekhanizm protydiv terorizmu v Ukraini [Administratyvno-pravovy mekhanizm protydiv terorizmu v Ukraini]. *Naukovi pratsi NU OluA*. Vol. 4. P. 404–409. (in Ukrainian)

5. Hrabchuk I., Vakun O., Soloviov B. (2023) Finansuvannia terorizmu: finansovo-pravovy pohliad [Administrative and Legal Mechanism for Countering Terrorism in Ukraine]. *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Vol. 2. P. 51–55. (in Ukrainian)

6. Vasylchyshyn O. (2016) Shliakhy pidvyshchennia rivnia finansovoi bezpeky bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh polityko-ekonomichnykh dysbalansiv [Ways to Improve the Financial Security of the Ukrainian Banking System in the Context of Political and Economic Imbalances]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Vol. 7, pp. 215–219. (in Ukrainian)

7. Vasylchyshyn O., Tytor V., Kekish I. (2022) Nacionalna bezpeka derzhavy: osoblyvosti zabezpechennia u rezhymi voiennoho stanu [National Security of the State: Peculiarities of Ensuring in the Regime of Martial Law]. *Ekonomichniy analiz*. Vol. 32. (4), pp. 289–297. (in Ukrainian)

8. Yevroparlament vyznav Rosiiu derzhavoiu-sponsorom terorizmu. Shcho tse znachyt [The European Parliament recognized Russia as a state sponsor of terrorism. What it means]. Available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-63730807> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

9. Predstavnytstvo Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini [Representation of the European Union in Ukraine]. Available at: https://www.eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk?s=232 (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

10. Informatsiine ahenstvo Ukraina [Information Agency of Ukraine]. Available at: <https://interfax.com.ua/news/general/876948.html> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

11. Informatsiine ahenstvo Unian [Unian Information Agency]. Available at: <https://www.unian.ua/economics/finance/u-yes-zrobili-krok-do-zaprovadzhennya-podatku-na-zamorozheni-aktivni-rf-bloomberg-12520896.html> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

12. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedural Code of Ukraine] vid 18.03.2004 № 2801-IX (Redadakciia stanm na 08.02.2024). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

13. Postanova KTSS VS vid 08 chervnia 2022 roku u spravi № 490/9551/19 (provadzhennia № 61-19853sv21) [Resolution of the Supreme Administrative Court of Ukraine dated June 8, 2022 in case No. 490/9551/19 (proceedings No. 61-19853sv21)]. Available at: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104728451&red=1000033befff1ce83f-765c42af4eddc59faa6c&d=5> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

14. Postanova KTSS VS vid 18 travnia 2022 roku u spravi № 760/17232/20-ts, provadzhennia № 61-15925 sv 21) [Resolution of the Central Committee of the Supreme Court dated May 18, 2022 in case No. 760/17232/20-ts, proceeding No. 61-15925 dated 21)]. Available at: https://verdictum.ligazakon.net/document/104635312?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03 (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

15. Postanova KTSS VS vid 14 kvitnia 2022 roku u spravi № 308/9708/19 (provadzhennia № 61-18782sv21) [Resolution of the Supreme Administrative Court of Ukraine dated April 14, 2022 in case No. 308/9708/19 (proceedings No. 61-18782sv21)]. Available at: <http://iplex.com.ua/doc.php?regnum=104086064&red=100003eeb1679d17f8700ac5d2b-26fdc36cbbf&d=5> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

16. Postanova VP VS vid 12.05.2022 u spravi № 635/6172/17 (za pozovom poterpiioi osoby do derzhavy Ukraina) [Resolution of the Supreme Court of Ukraine dated 12.05.2022 in case No. 635/6172/17 (on the claim of the injured person against the state of Ukraine)]. Available at: https://verdictum.ligazakon.net/document/104728593?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm_medium=news&utm_content=jl03 (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)

17. Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy Pro zapobihannia ta protydiv lehalizatsii (vidmyvanniu) dokhodiv, oderzhanykh zlochynnym shliakhom, finansuvanniu terorizmu ta finansuvanniu rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia» shchodo zakhystu finansovoi systemy Ukrainy vid dii derzhavy, yaka zdiisniuie zbroinu ahresiiu proty Ukrainy, ta adaptatsii zakonodavstva do okremykh standartiv FATF i vymoh Dyrektyvy YeS 2018/843 [For the introduction of amendments to the Law of Ukraine On Prevention of the Prohibition of the Prohibition of the Use (Seeing) of Documents, Exploited by Criminal Activities, Finansovaniya terorizmu ta finansovaniya rozpovsiudzhennia zbroi masovoho znyshchennia" shchodo zakhystu finansovoi systemy Ukrainy vid dii derzhavy, yaka zdiisniuie zbroinu ahresiiu proty Ukrainy, ta adaptatsii zakonodavstva do okremykh standartiv FATF i vymoh Dyrektyvy YeS 2018/843]. Zakon Ukrainy vid 04.11.2022 № 2736-IX [Law of Ukraine No. 2736-IX "On Amendments to the Law of Ukraine "On Prevention and Counteraction of Legalization (Laundering) of Proceeds of Crime, Financing of Terrorism and Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction" regarding the protection of the financial system of Ukraine from the actions of a state that carries out armed aggression against Ukraine, and adaptation of legislation to individual FATF standards and requirements of EU Directive 2018/843"]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2736-20#Text> (accessed February 08, 2024). (in Ukrainian)